

Mattilsynet

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Feltkontroll av hjorteviltkjøt

Sjukdomar hjå hjortevilt

Mattilsynet, Distriktskontoret for Sunnhordland
v/ Svein Rimestad

Kva er sjukdom?

Om ein tenkjer seg at det å vera sjuk er det same som å ikkje vera frisk, kan ein definera sjukdom som *"all svekking som påverkar eit dyr sine normale funksjonar"*.

Kvifor bry seg med sjukdomar hjå vilt?

(Ut over konstatering "sjuk eller frisk")

- For å kunna forvalta rett ressursmessig
- Forvalting i høve til dyrevelferd
- Smitteførebygging i høve til tamdyr
- Smitteførebygging i høve til menneske
- Få kunnskap om kva naturinngrepa våre kan føra til (samspel i/med naturen)

Sjukdomar hjå hjortevilt

4

Helseovervakingsprogrammet for hjortevilt 1998-2006 (sjå www.vilthelse.no) – fordeling av diagnosar hjå 2 716 skadde/sjølvdaude dyr:

Spesifikk sjukdomsdiagnose:	10% (!)
Avmagring:	15 %
Mekanisk skade:	26 %
Ingen diagnose:	28 %

Teikn til sjukdom hjå levande dyr

5

- **Ter seg unormalt (mindre på vakt)**
- **Rører seg unormalt**
- **Ser "annleis" ut**

Teikn til sjukdom på slakt (og kadaver)

6

1. Er skrotten symmetrisk?
2. Har lymfeknutane normal utsjånad?
3. Har kroppsholromma normale hinner og normalt innhald?
 - ✓ Ser indre organ normale ut?
4. Luktar det normalt?
5. Normal farge?

Alvorlege smittsame sjukdomar

7

A-sjukdomar

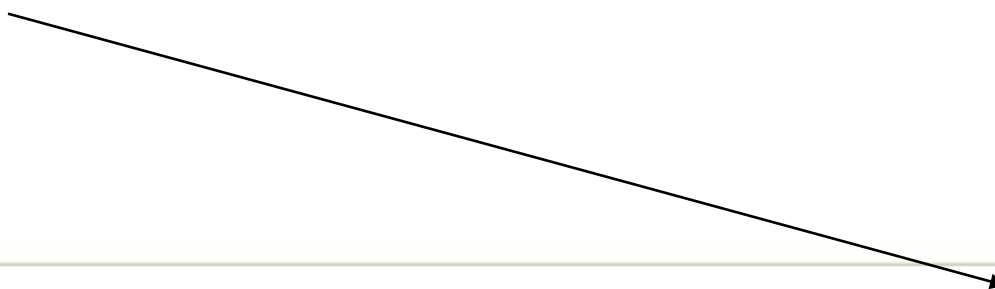
Blåtunge

Miltbrann

Rabies

Munn og klauvsjuka

Meldeplikt!!

Mattilsynet

Alvorlege smittsame sjukdomar

8

B-sjukdomar

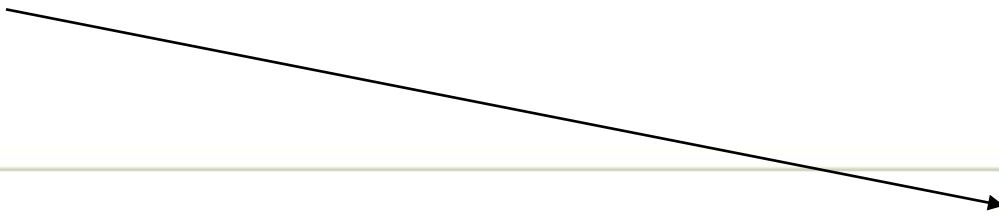
Hunden sin dvergbenemark

Reven sin dvergbenemark **OBS!**

Paratuberkulose

Tuberkulose

Meldeplikt!

Mattilsynet

Elgvorter (virus)

9

Ulike bakteriar

- Stafylokokkar
- Streptokokkar
- Korynebakteriar
- ... o.s.b. ...

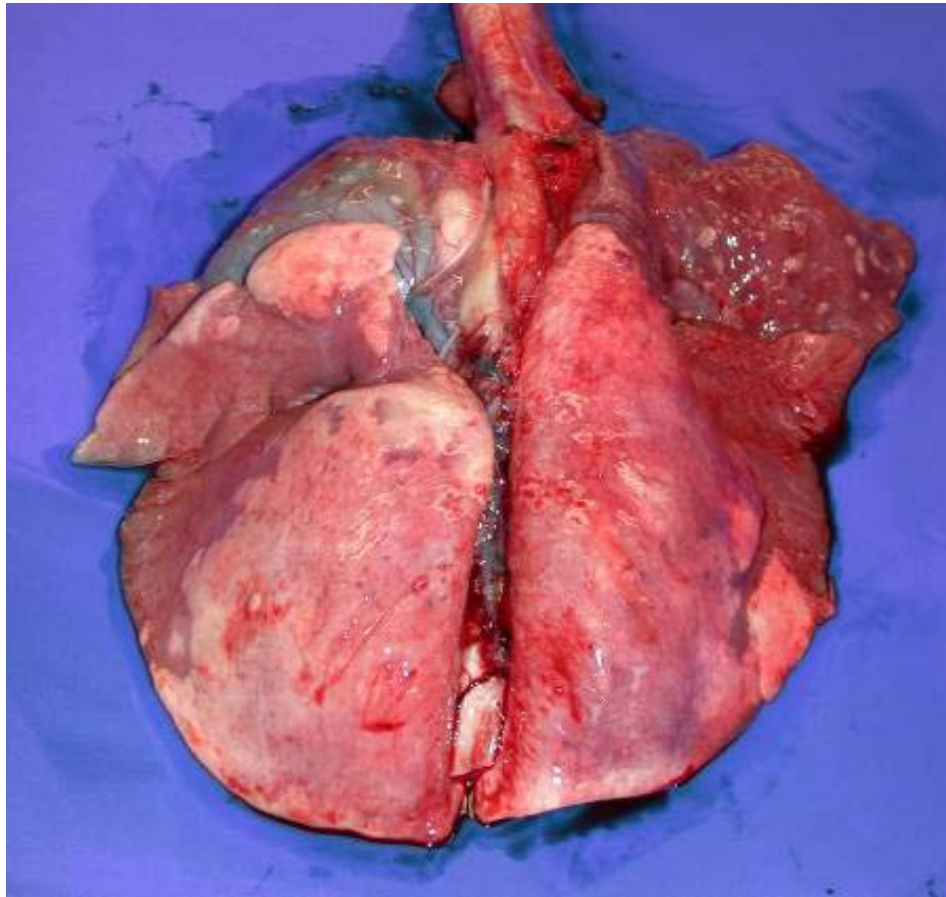
Tuberkulose (bakteriesjukdom)

11

Bakteriell lungebetennelse

12

Fotrote (bakterielt) hjå rein

13

Ringorm

Familiane Trichophyton og Microsporum

- Går både på dyr og menneske (Zoonose)
- Ulike artar ulikt mottakelege
- Ein del av ringormtypane har sine favoritt"offer"

Lite vanleg/ lite kjent på vilt
Sjeldant på folk og

Parasittar (finst ganske vanleg på/i hjortedyr)

15

Utanpå

- Pelslus
- Flått
- Hjortelusflue

Inni

- Leverikter
- Ulike bendelmark
- Ulike rundormar
- Hjernemark
- Svelgbrems, hudbrems

Utvortes parasittar

16

Svolten ho Mett ho
Flått

Før landing
Hjortelusflue

Etter landing

Lungemark (parasitært)

17

Sjukdomar på auget

18

Grå stær (katarakt)
(ikkje smittsamt)

Vondarta katarrfeber
(smittsamt – virus)

Ikkje-smittsame sjukdomar

19

Mjølldrøyeforgifting (soppgift)

Mjølldrøyesoppen

Parykkhorn

(Ikkje smittsamt)

På elg →

På rågeit (!) ↑

Svulstar (vert stort sett rekna som ikkje smittsamt)

21

Silbeinssvulst
Leversvulstar

Leversvulst →

Ikkje-smittsame sjukdomar

22

Brunstlever

Grå stær (katarakt)

Medfødde misdanningar

- Trafikkskadar
- Fallskadar
- Stangeskadar
- Skotskadar

Opne / lukka – Nye / gamle

Miljøureiningar

24

Spreidde med ver og vind:

Radioaktivitet

Kadmium

...

Lokal påverknad:

Bly

Kvikksylv

PAH,PCB ...

Om du ikkje er spesialist på sjukdom og det
unormale:

**Ver spesialist på å sjå når noko er
UNORMALT
og reager rett i høve til det!**